

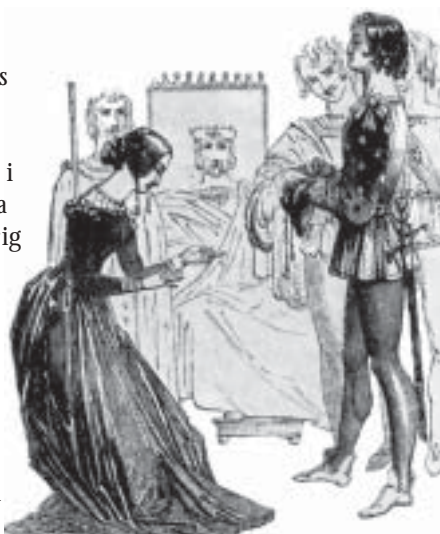
Några tankar om *Slutet gott, allting gott*

Tillsammans med *Troilus och Cressida* och *Lika för lika* brukar detta verk rubriceras som en av Shakespeares' så kallade problempjäser eller 'mörka' komedier. Detta innebär att Shakespeare i dessa verk presenterar diverse etiska frågeställningar som egentligen aldrig får något tillfredsställande svar. I den första pjäsen, som är baserad på Homeros *Iliaden*, ifrågasätts vad som egentligen menas med ära, dygd, makt och heder. I den andra diskuteras den absoluta maktens rättigheter och/eller korruption. Frågeställningen nedärvt ställning i samhället (Bertram) gentemot en som vunnits genom personlig heder och dygd (Helena) är en av denna pjäs många aspekter.

SEDAN KAN MAN DISKUTERA SHAKESPEARES KÄLLOR och hur han applicerade dem på sin samtid, och i en förlängning av den diskussionen fråga sig hur – eller om – pjäsen bibehåller sin dragningskraft i våra dagar. Enligt somliga kritiker är den Shakespeares svagaste verk och så vitt man vet uppfördes den aldrig under hans livstid. Den har ju inte varit speciellt uppmärksammas på senare tid heller. Man kan förstå varför. Rent stilistiskt sett är den mycket ojämn. Det är avgrunder av klass på språkbehandlingen. Som exempel kan nämnas den täta och dramatiska stilen i dialogen mellan hertiginnan och Helena, då Helenas känslor för Bertram får starkt uttryck, och sedan det rumphuggna utbytet mellan kungen, Bertram och Helena alldeles i slutet av pjäsen. Bertram är då verkligen språkligt och känslomässigt övertygande när han utbrister:
*Min kung, om hon kan styrka vad hon säger,
hon evigt, evigt all min kärlek äger.¹*

Och det ska man tro på? Det är då åtminstone *ett* 'evigt' för mycket i den meningen. Man får samma tvivel om detta äktenskaps framtid som man upplever då hertigen friar till Isabella i *Lika för lika*.

SEDAN ÄR HANDLINGEN SOM SÅDAN ett hopkok av ett antal olika element

Helena: "This is the man". Gravyr av Kenny Meadows, 1846

som blandats med större eller mindre framgång inom pjäsens ram.

FÖRST HAR VI BOCCACCIOS HISTORIA som Shakespeare tagit huvuddelen av handlingen från. Mannen av börd och kvinnan av folket som trasslar sig fram till en äktenskaplig lösning.

Och så har vi den traditionella folksägnet om den snabbtänkta och småsluga bondflickan som efter en

Har vi inte alla känt eller hört talas om en kvinna som är totalt förblindad och helt uppslukad av en man som ingen i hennes omgivning skulle gett ett ruttet lingon för?

massa förvecklingar får sin prins. Denna historia förekom i ett otal varianter under Shakespeares tid.

Till detta kan läggas den mycket gamla berättelsen om det så kallade sängknepet vilket i folkmun också det återfanns i olika versioner.

EMELLERTID ÄR DET NÅGOT ANNAT som tidigare fascinerade mig med denna pjäs. Det är rollen av Helena. Jag tyckte alltid att hon var ganska så odräglig! Hon framställs som alldeles för god och ädel för att vara sann. Och sedan sänker hon sig hur lågt som helst med det så kallade sängknepet bara för att få en karl

som verkligen inte är värd hennes uppmärksamhet, mycket mindre hennes kärlek.

PÅ SENARE TID HAR JAG DOCK TÄNKT OM. Helena kan ju faktiskt ses som ytterligare ett exempel på Shakespeares tidslöshet, hans aktualitet även för våra dagar.

Har vi inte alla känt eller hört talas om en kvinna som är totalt förblindad och helt uppslukad av en man som ingen i hennes omgivning skulle gett ett ruttet lingon för? Hon gör allt för att få vara i närheten av honom, hon vägrar att se och inse hans brister och hon tycks helt och hållet ha förlorat sitt vanliga sunda omdöme. En nutida Helena, med andra ord.

Så kanske tiden har kommit för litet fler uppsättningar av *Slutet gott, allt gott!*

¹ *If she, my liege, can make me know this clearly
I'll love her dearly, ever, ever dearly.*

Text: Gigi Stengård

Gigi Stengård ger shakespearekurser på Högskolan på Gotland. Läs mer av henne på vår hemsida: "Funderingar kring *En vintersaga*" och "Fäder och döttrar - speciellt i *Kung Lear*"

Kostymdesign för Helena av Tanya Moisewitch, Stratford, 1958-59.